

פסטיבל המחול של אוזס

למופעי מחול וכל המופעים מתקיימים תחת כיפת השמים, בגנים ובחצר הקתדרלה, על במות שהוקמו במיוחד והקהל צופה בהם ממושב בטריבונוט הניתנות לפירוק.

הקו המנחה את דידייה מישל [Didier Michel], מייסדו של הפסטיבל ומנהלו האמנותי - יחד עם מארי קאר [Marie Caer] שהצטרפה אליו באחרונה - הוא בעיקר חשיפה של יוצרים עצמאים, המחפשים דרך אישית; קו זה גיבש דידייה מישל יחד עם מאגי מארן [Maguy Marin] שאיתה עבד במשך שנים, עוד כשהיוזמה היתה בשלביה הראשוניים. לדידייה, רקדן בעבר ובעל תואר שני בתקשורת ותואר שני נוסף בסמיולוגיה, יש חושים לא רעים לאיתור ולחשיפה ראשונה של אמנים, והרקורד שלו בשנים האחרונות וכן בעונה הנוכחית מוכיח יכולת שיפוט מרשימה למדי. הקושי הגדול, אומר דידייה, הוא בבניית קהל וקירובו לשפת המחול העכשווי. ראש העיר, שהתחום היה זר לו לחלוטין, שוכנע להשקיע בתשתיות בסיסיות ובמימון הפסטיבל השנתי, העומד כיום על כ-275,000 יורו, בכספים שרובם בשלב זה באים מהתקציב העירוני ולא מהמדינה. רק כדי לסבר את האוזן, סכום זה הוא 1/12 מתקציב פסטיבל המחול במונפלייה.

יותר מכך, העירייה כבר מממנת מפגשים בני שבוע של כוריאוגרף ורקדן אורח עם מעל ל-500 תלמידי בתי ספר וכבר נמצא תקציב ואף אושר במועצת העיר, להקמת מרכז מחול משוכלל, שיכלול כמה חללי סטודיו, שיעמדו גם לרשותם של יוצרים צעירים, ויספקו להם תנאים

בקיצ זה התקיימה העונה השביעית של פסטיבל למחול עכשווי באוזס [Uzes], עיר, זעירה, קומפקטית ושובת לב, מתקופת ימי הביניים, הנמצאת כ-30 ק"מ מערבה לאביניון [Avignon], מעט צפונית לניס [Nimes].

בעונה זו מתקיימים לא מעט פסטיבלים באזור שבין אביניון למונפלייה [Montpellier] ופסטיבל מסוג זה, שאינו יכול להתחרות בהיקף ובתקציבים של ידועים וותיקים ממנו, יכול לצבור מוניטין רק אם ניהולו האמנותי יצביע על מדיניות בעלת כיוון ייחודי מובהק, עם שהוא צובר קהל מקומי נאמן.

אוזס, עיר בת 8,000 תושבים בלבד, המוקפת כפרים ציוריים, היא בירתה של הדוכסות המוקדמת ביותר בצרפת וארמונו - המאויש עד היום - של הדוכס חולש עליה מפסגת הגבעה בלבה של העיר. בניגוד למרבית הערים המקיימות פסטיבלי מחול, אין באוזס אף להקת מחול ביתית, למעט להקת חובבים בסגנון היפ-הופ. אין בה אולמות הולמים

אורה ברפמן - עיתונאית ומבקרת מחול. החל מ-1982, מבקרת מחול של העיתון "כל בו", "הארץ" ו"דבר" ובשבע השנים האחרונות מבקרת מחול של "ג'רוסלם פוסט". יוצרת ובמאית הסרט "ברגליים יחפות" (1993), סרט דוקומנטרי על עבודתה של שרה לוי-טנאי.

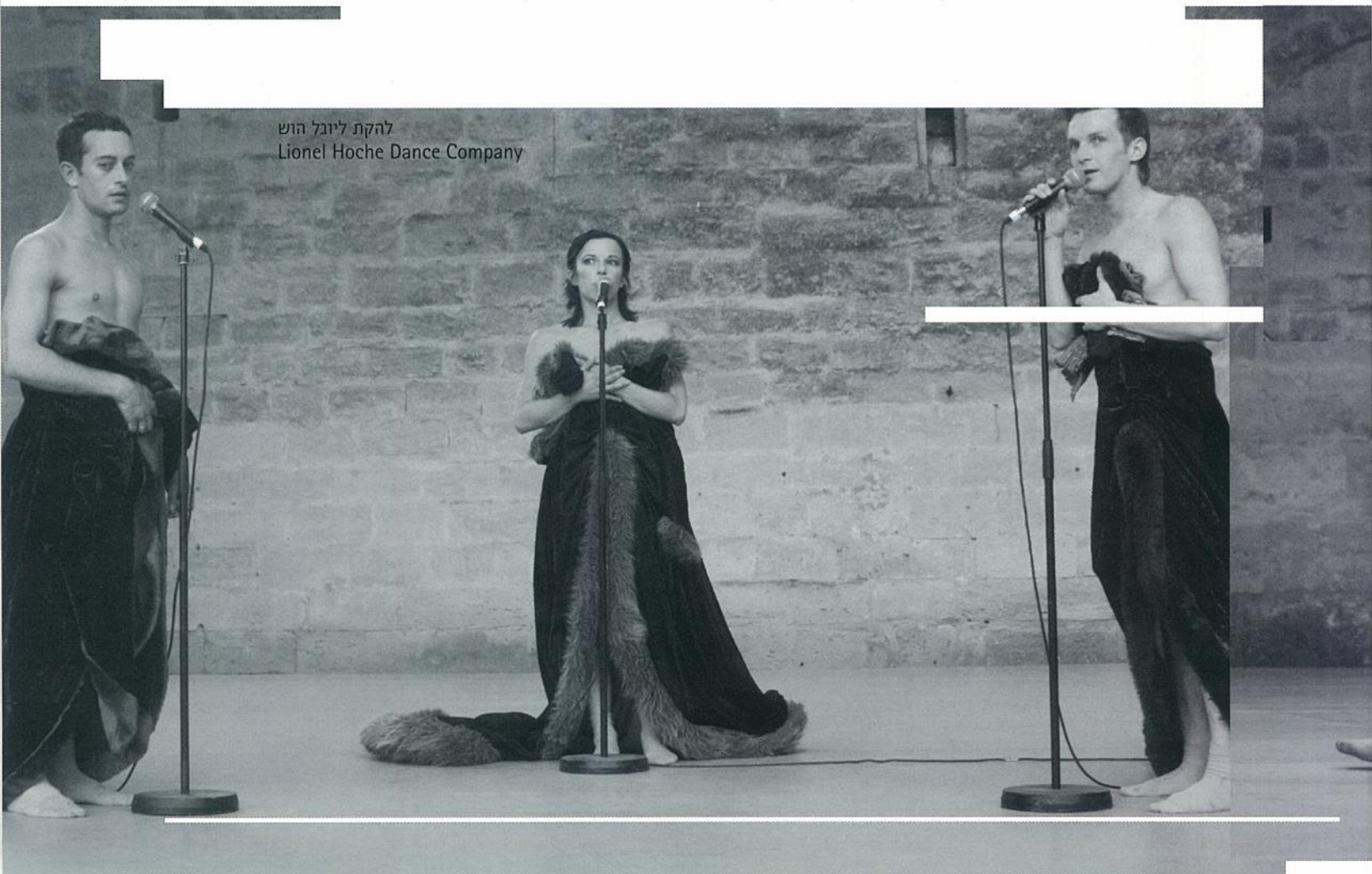
להקת סטפן דרייר
Stephan Dreher Dance
Company

להקת ליונל הושי
Lionel Hoche Dance Company

מבוססות בעלות מוניטין בינלאומי: בלט סקפינו [Scapino Ballet] מהולנד ולהקתו של אנז'לין פרלז'וקאז' [Anjelina Preljocaj] מאקס-א-פרובנס שבצרפת, שגם הן הביאו עבודות קאמריות יותר. בין אם זו רוחה הנעימה של האינטימיות המיידית של העיר ואנשיה ובין אם זהו האופי הבלתי פורמלי של אתרי המופע, חלק רב יחסית של המופעים זכו לחשיפה בתנאים שהיטיבו עימם. הראשון שבהם היה זה של אמיו גרקו [Emio Greco] שהופיע עם "Double Points", המופע שהעלה גם על במת סוון דלל. בתל-אביב הוא היה מעניין מאוד. בחצר, ב-Cour De L'eveche הביצוע שלו המריא הרבה יותר והיה עוצר נשימה לא פחות. בעשר בלילה, עם תחילת המופע, החושך עדיין מהסס בכחול עמוק. אמיו גרקו פותח בבום ענק את המסע על רצועות אור תחומות, גבול חד בין אור וחושך על הבמה וגבול דק בין הטירוף לשליטה בגוף. רגע הוא פרא חושף שיניים בעל אנרגיות מתפרצות, במשנהו - הוא מתוחכם, בר שליטה ואיפוק, שמוכן למתוח את הזמן עד שיפקע. קבוצת המחול של דידייה טרון [Didier Theron] ממונפלייה באה עם עבודה לחמישה גברים בהשראת "מרסייה וקמייה" [Mercier et Camier], גירסה שהקדימה את "מחכים לגודו" של סמואל בקט [Samuel Beckett]. טרון עצמו משתתף בעבודה כרקדן ובדומה לו, מרבית המשתתפים הם בוגרים יחסית. זו עבודה ברוח תיאטרון האבסורד והיא אינטליגנטית, מדויקת, מרתקת ומשעשעת, בלי להיות קלילה במיוחד. טרון בוחר היטב את שותפיו, ויחד הם יוצרים עבודת אנסמבל מעולה בעלת מרקם אנושי עשיר. בגישתו המחקרית לתנועה ובשפתו הייחודית והמקורית הוא מזכיר לעיתים את ג'וזף נאדג' [Josef Nadj], אך יותר מנאדג', טרון נשען עדיין על תיאטרון תנועה, שחייב למחול את עיקרי שפתו. אם כי לא כל הלהקות יכולות להימנות ברשימת המשובחות שבתחום,

נוחים ליצירה, במהלך מספר השבועות שישוה במקום. הקשר ההדוק עם הקהילה המקומית יישמר גם בעתיד, מבטיח דידייה. כיום, מסיבות תקציביות ואידיאולוגיות, מרבית הרקדנים והיוצרים האורחים בפסטיבל מתארחים בבתייהם הפרטיים של עשרות מתושבי המקום. "אני לא רוצה להיות מנהל גדול של ממסד גדול" אומר דידייה, "אני רוצה לשמור על קשר עם האוכלוסייה. כשרק התחלתי לעבוד על הפסטיבל, ניסיתי להסביר לאנשים מה אני מבקש להקים; כתבת מאמרים רבים והלכתי להרבה מפגשים בבתיים של תושבים, כדי להסביר במה מדובר, מהו מחול עכשווי. הסברתי להם את הרעיונות שלי והם הרגישו חלק מהסיפור; עד היום הם לא מהססים לגשת אלי ולדבר איתי על המופעים ועל הפסטיבל וזה נכון בעיניי. חשוב לי, מאחר שהעיר קטנה, שקנה המידה יישמר ולכן הפסטיבל חייב להישאר אינטימי במהותו".

כל הפסטיבלים האחרונים התקיימו במסגרת נושאת-גיאוגרפית. השנה הוקדש הפסטיבל למחול צרפתי, בלגי והולנדי. בשנים קודמות רוכזו מופעים מארצות סקנדינביה וצרפת, האיים הבריטיים ואירלנד, לצד מחול צרפתי או מחול מגרמניה, אוסטריה ושווייץ, בשילוב להקות צרפתיות. חשיפה ודיאלוג רב תרבותי הם המסר, והנגיעה בנושא הפוליטי לא מפחידה את דידייה. הפסטיבל הבא, ואולי גם זה שלאחריו, לא יתבססו על בחירה לפי גוש מדינות המשתייכות לאזור גיאוגרפי מסוים, אלא ייבחרו יוצרים המקיימים בעבודתם דיאלוג מרכזי עם הסביבה ולשם כך, מחפשים היום אתרי-הופעה נוספים, חלקם מחוץ לעיר, בטבע. ליוצרים ישראלים צעירים פתוחה הדרך. במהלך עשרת ימי הפסטיבל, שהתקיים ב-20-30 ביוני, התקיימו קרוב לעשרים מופעים על במות בשלושה אתרים, ביניהם רק שתי להקות

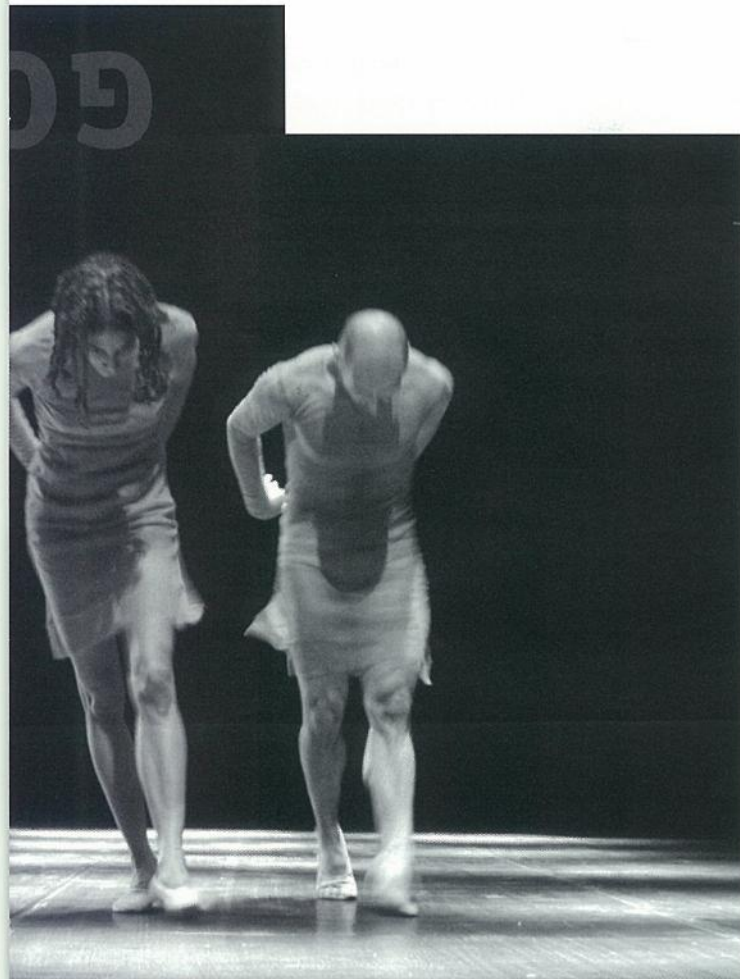

גם בהן ככלל, לרקדנים יש נוכחות משכנעת ויכולת מרשימה יותר מזו של היוצרים. עם זאת, למעט היוצאות מהכלל, הצפייה בחלק ניכר מהלהקות הפועות שבהן - שבמקרה או לא באו מבליה - וקולקטיב הרקדנים והמוסיקאים 'אמגוד' [Amgod] הוא דוגמה טובה. במונח זה, להקת פיפינג טום [Peeping Tom], קולקטיב של יוצרים מבריסל, עלתה על כולן, אם כי העבודה עדיין בתהליך וכך גם הוצגה. המופע התקיים בשעת אור יום בחצר גן ימי-הביניים, גינה מוזיאלית באחת הסמטאות, המוקפת בחומה ובה צמחים שאפיינו גינות מפותחות בתקופת ימי הביניים, בהן גידלו בעיקר צמחי תבלין ומרפא להפקת תרופות ורעלים. במקום במה, רקדו על שטיח של ריבועי דשא, 'פרגוד' שעועית משתרגת היה אזור הקלעים וכשנכנס הקהל לחצר, עמד שם שחקן מבוגר בעל כרס, עירום כביום היוולדו, בתנוחת פסל יווני קלאסי כשעלה תאנה מכסה את מבושיו, עד למשב הרוח הראשון. אליו הצטרפו שני רקדנים נפלאים: גבריאלה קאריזו [Gabriela Carrizo] הארגנטינאית ופרנק שארטייה [Franck Chartir] שרקד בשורה של להקות מהחשובות באירופה. המשתתפת הרביעית המצטרפת אליהם באופן לא סדיר היא ריקה [Rika], אשה צעירה עם פנים נאות ונבונות, בעלת קריירה עצמאית, שגובהה כ-80 ס"מ בלבד. המופע מעובה בסרט וידיאו בו צופים קודם לכניסה לגן ובאמצעותו מתודעים לארבעת המשתתפים, אם כי בסביבת נרטיב שונה ומורכבת יותר. היכרות מוקדמת זו היא חלק מתפיסת החוויה הבימתית. אין לדעת איך ייראה הפרויקט אם וכאשר יושלם. כיום הוא מהפנט ומבטיח רבות, אך לא מן הנמנע כי הנסיבות הלא פורמליות של אופן הצגתו הן הסיבה להנאה הרבה שגורמת הצפייה בו.

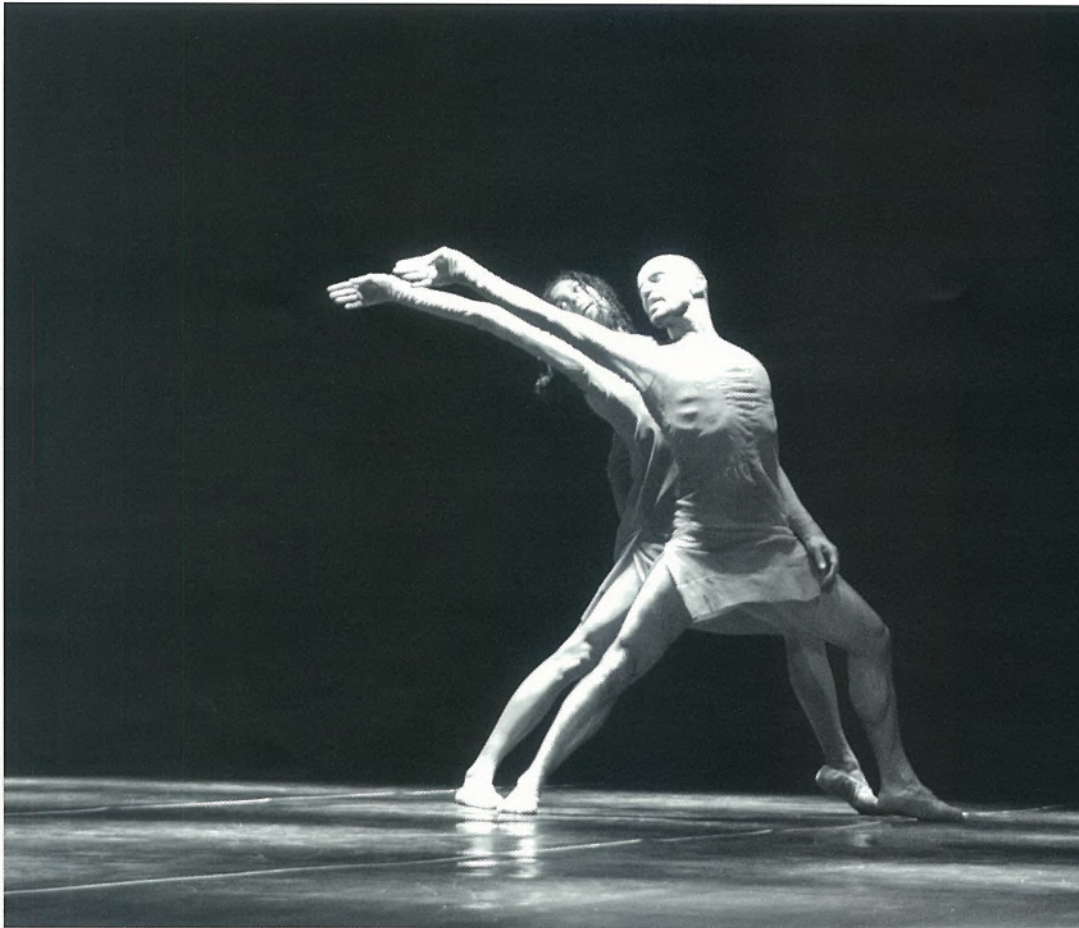
הערך המוסף של מופע בסביבה לא שגרתית עבד לא רע גם עבור עמנואל גריווה [Emmanuel Grivet], ללא קשר לעובדה שאת הרעיונות והתכנים לעבודתו "What Is the Right Place to Be In" הוא הגה בעת ביקורו עם להקתו בישראל. גריווה לא נזקק לבמה, עמדו לרשותו חצר מרופדת חצץ מאובק, קירות אבן עתיקים וחלון מסורג התוחמים את הגן, שבילים, מדרגות ונגנית בנדוניאון. היצירה עובדה כך שהותאמה לאתר המסוים הזה וגריווה ניצל את הטופוגרפיה והחומרים שבשטח באופן אינטגרלי ונבון. הוא הצליח למשוך ממושבים כמה צופים ששיתפו איתו פעולה וכשהתגולל בחצץ במכנסיו השחורים המגוהצים, קרקרה לה להקת עורבים מעליו.

מצפייה בפסטיבלי מחול בצרפת בשנים האחרונות, כולל זה של אוזס, חוזרת ונשנית נוכחות קבועה של להקות היפ-הופ, שמקבלות עידוד במסגרת פוליטיקת העידוד של ערכי הרב-תרבותיות. סוגת תנועה זו, שמקורה בקרנות רחוב בערים הגדולות של ארה"ב, חצתה את האוקיינוס האטלנטי, התמקמה באירופה ובעיקר בצרפת, כדרך ביטוי שאומצה על ידי צעירים בקרב אוכלוסיות חלשות יחסית שם, כמו גם בקרב יוצאי אתיופיה בישראל. הניסיונות להציג היפ-הופ לבמה, ללא תיווך של יוצרים המדברים בשפת המחול העכשווי, כשלו ברובם. באוזס, אפשר היה לראות היפ-הופ נטו וכן עקבות להשפעתו באופן מדוד אצל יוצרים עכשוויים, שהשכילו באמצעותו להעשיר את שפת התנועה שלהם.

לזכותו של דידייה מישל יש לזקוף גם את הקטלוג המתלווה לפסטיבלי ובו מאמרים אחדים בעלי משקל, בנוסח דומה לקטלוגים של הבינאלה של ליון [Lyon Biennale De La Danse]. למיטב זיכרוני, הפעם האחרונה שיצא קטלוג ראוי בפסטיבל ישראל היתה ב-1988.

כל הצילומים: להקת אמיו גרקו צילום: מורגנס ריידל
All pictures: Emio Greco Dance Company
photo: Mogens Reidl

טיבלים

